

Numărul 5.

Oradea-mare 2/5 februarie 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Șpionii.

Comuna B** în care domnul Runcan își cumpăraseră o proprietate pe bani agonisiți cu sudoarea muncii drepte, nu se putea mândri nici decât că ea ar fi centrul lumii. Abătută de la toate căile mai însemnate de comunicație, ascunsă modest între niște dealuri acoperite în cea mai mare parte cu păduri seculare, ea a rămas neatinsă încă de efectele civilizațiunii moderne, care în calea ei de înaintare derimă neînțelegându-le particularitățile, cărî imprimă diferitelor ținuturi un caracter special, îmbrăcându-le toate în același vestmânt, în aceeași monotonie sgomotoasă.

Aici încă nimeni nu auzise pufăirea de monstru a locomotivei. Valurile sgomotului din lumea mare, când ajungeau în acest colț abătut, își pierdeau puterea cu care porniseră. Locuitorii acestei fericite comune se surprindeau cu noutăți învechite, își sfărmau mințile cu discutarea evenimentelor, peste care lumea trecuse

Cântăreața din harem.

deja și pe care le acoperise cu vëlul uitării.

Cu toate acestea și comuna B** își avea celebritățile sale locale, cari răspândiau peste ea glorioasele raze ale renumelui. Între altele aici locuia vrăjitoarea cea mai vestită în toată lumea, care, după mărturisirile celor competenți, nici odată nu se înșelase încă în procirea viitorului.

Pecat că lumea nu auzise nimic despre minunile acestei Pythie bătrâne!

D'apoi ciobotarul Petec ?!

Acesta-mi era numai om vestit și cu cap mare! Calitatea ultimă ce se referă la dimensiunea craniului său osos, avea sens în amândouă înțelesurile: atât în cel real, cât și în cel figurat.

În realitate natura îi dăruise o măciucă atât de spațioasă, că ar fi putut împodobii cu cinste și grumazii robuști ai unui taur. Când la cincî ani odată, își schimbă pălăria unsuroasă cu alta nouă, gurile rele afirmau că pălărierul incremniă de surprindere, auzind că Petec

cere să i se dea o pălărie cu periferie de 75 centimetri. Petec de regulă era nevoit să mai calce încă odată drumul cel lung până la oraș, unde lăsa să i se facă pălărie anume, de oare ce în prăvălii se ținea marfă numai pentru oamenii de rând.

Dacă era mare capul lui Petec, era mare și mintea lui! Cu puțin noroc ar fi putut fi renumit în lumea întreagă. Numai cât e lucru cunoscut din vechime, că mintea și norocul nu-s frați de cruce. De vreme ce mintea cea mare își alege domiciliu fenomenala căpățină a ciobotarului, norocul capricios părăsi mâniaș pe Petec.

Aceasta era cauza principală că Petec rămase sărac, lipit pământului.

Sărăcia înse nu-i putu întuneca renumele. Oare Diogene n'a fost sărac, cu toate acestea renumele lui mai trăește încă și în zilele noastre, până când amintirea mai multor milioane de bocotani trântori s'a cufundat fără urmă în imensa mare a uitării.

Petec era filosof; legat înse de miserie la scaunul cu trei picioare de ciobotar, căruia soarta batjocoritoare i-a dat în mână calapod și ciocan, lui, bărbatului talentat, geniului fenomenal!

Oarecare filosof grec și-a mărit renumele ce-l avuse și prin aceea, că n'a mâncat nică odată fasole, afirmând că aceasta plantă ar avea suflet. Petec, sormanul, era avisat a se hrăni în toate zilele cu acest aliment altmintea destul de gustos. Aceasta nu putea fi decă cauza cinstei și renumelui de cari se bucură în B**.

Din ce isvoră decă renumele lui? Dară a inventat vre-o metodă nouă de a pregăti ciobote în vre-un mod mai perfect decât până atunci? Nu, nu. Meseria cinstită din care trăia, o consideră drept jug greu și rușinos, pus pe cerbicea și fără ca să-l fi meritat.

Lipsa ce bătea în toate zilele la ușa lui, în încovoiă spinarea asupra ciobotelor murdare ale sătenilor; dar până ce-ș implinia robota pentru susținerea vieții misere, mintea lui sbură neobosită prin labirintul încălțat al politicei mari. Politica aceasta era elementul său, în care inotă ca peșcele 'n apă.

Țeranii de multe ori fure siliți a-i face impunitări întemeiate; ciobotele eșite din mâinile lui se rupeau grozav de iute. În aceasta privință, judecata lui limpede, neparțială și iubitoare de adevăr, îl constrinse de multe ori să-și aplece capul și să recunoască cu rușine că a greșit.

Nu așa înse în cele politice! Aici era singurul stăpânitor, superior tuturor, fără rivali. Țeranii îl ascultau cu gurile căscate, când le povestea din gazete știrile politice de cari fierbiă lumea. Număra pe degetele sale cioturoase șansele tuturor regatelor, cari le-ar avea într'o eventuală încaerare generală, despre apropierea căreia Petec era mai convins, de cumva se poate, decât despre siguranța morții neîndurate.

Ce idei generale părăsiau în asemenea momente de inspirație căpățina sa cea spațioasă; ce prevedere ageră, ce simț politic, ce dreptate sublimă se manifestă în profundele sale plănuri, când croia țerilor graniți noue, când împărția Europa între Muscal, Prais, Franțuz și alții!

De multe ori se aușiau dintre ascultătorii frați exclamațiunii de cuprinsul următor: *

— Păcat de Petec acesta că e așa de sărac! Ce minte minunată, ce cap mare!

Odată era p'aci ca renumele lui să ia pe aripele sale iuți numele lui Petec și să-l poarte prin întreaga lume largă. Dar, precum șcim, sormanul ciobotar n'avea nici un noroc.

Se întâmplase că se abătă din întâmplare și prin comuna lui un cimpoiaș pribeag, care creșu că e destulă artă de a șci suflă în fluierile provădute cu un burduf de capră, ca să stoareă admirare de la proprietarii celor mai nepretențioase urechi din lume și speră să-și umple de gologani punga lată ca un foi spart și mai deșartă decât pustiuul Saharii.

Din nefericire, acest musicant pribeag se opră și 'n poarta lui Petec și-și umflă burduful — nu pe al seș propriu care constituia o parte întregitoare a corpului seș enervat, ci pe cel de capră — degetele sale se mișcară ritmic pe gaurile fluierului, din care sună o melodie jalnică, plină de tângueli dureroase.

Petec își ridică capul aplecat spre o ciobotă, care se rânjiă obraznic prin o spărtură mare la măestrul ce se pregătia să o cărpească. Ce conturare neașteptată?... Ce glasuri plângătoare se amestecă în fanfara trompetelor și 'n bubuitul tunurilor, de cari era sguduit spiritul lui Petec?... Înaintea ochilor seș sufleteșci curgea o inverșunată luptă între muscali și români. Sângele înroșia câmpia sădită cu morți, steagurile fâlfăiau, muribunții horcăiau, caii rinchează. O grozavă și nemiloasă frământare pentru biruință... Și cimpoiașul acela molest chiar atunci îl conturbase... De unde va află acum Petec sfârșitul luptei închipuite?...

Petec își petrecă mâna 'n busunar. Acolo putea tună — și cimpoiașul așteptă gologanul.

Cum privia necăjit prin fereastră la artistul ce-ș chinuia fără milă burduful, de odată trecu ca un fulger prin mintea lui esaltată un cuget de care se spăimă el însuș. În ochii lui se aprinse un foc selbă și aruncă fără cruțare ciocanul, ciobota cărpită ce jămăta o isbi ca un furibund în colțul odăii, se avertă și capul descoperit în uliță și răcnă că îl înțepea pe gura cea largă de somn musteșos: — Șpion!

Cimpoiașul nu se sperie de grupă ascultătorilor, cari petreceau pe artist și se abătă 'n poartă ca răpiți de cântul vestitului Ciobotar. Ciobotarul produse sgomot. Pe fețele tuturor era surprindere și spaimă. Priviau zăpăciți, nesădind ce înțelegea din esclamarea lui Petec.

— Ce stați cu mâinile 'n șci? — sbieră înfruntător ciobotarul. — Iată șpionul muscalilor! Prin-deți-l!

Nime nu se mișcă.

Atunci pași energic înainte și cu demnitate potrivită situațiunii își puse mâna pe umărul cimpoiașului înfricat și zise cu glas tare:

— În numele legii ești prizonier!

Apoi se 'ntoarse cătră țeranii cari se abătă în stranie cu stupiditate animalică și le porci:

— Aduceți o funie și legați pe acest muscalibil! Patru străji îl vor duce la protopetor! Punga de el, căci e om primejdios. E șpion!... Căreșe, de ajuns obiceiul tocit al oamenilor de tagma aceasta miserabil. De nu eram aici eu, poate se abătă vre-o nenorocire mare. Șpionul acesta ar fi fost muscalilor țara.

(Va urmă.)

D o r.

*Mi e dor de șes făr' de sfârșit
Ce-și scaldă marginile 'n zare,
De câmp brodat în alb de floare,
Mi e dor de cer nemărginit;
De pajestii mândre cu mohor,
Mi-e dor.*

*Mi-e dor de codri-împletoșafi
Cu vâl, de soare nepetrunse,
De cărăruși în țarb' ascunse,
Mi-e dor de plopi înflorați;
De versul tainic de izvor,
Mi-e dor...*

*Mi-e dor de ochii visători
Frumoși ca nopțile de vară,
De grațul, murmur de chitară,
Mi-e dor de-aprinsele strînsori;
De al sărutului fior
Mi-dor.*

G. Tutoveanu.

Studii din lirica franceză.

(Conferință rostită în Brașov la 1/14 decembrie an. tr. în folosul mesei studenților români.)

(Urmare și fine.)

Pare că vedem „pe bătrânul Gallus care locuiește pe moșia părinților săi, situată pe povernișul dealului de pe coasta alpină, trăind în codrul propriu cu vînatul ce-l adună toamna.

Vedem pe Anibal, care auzind că consulul Semproniu a poruncit lictorilor să ridice bardele, stă rădemat sub stelțul podului ca să asculte tropotul surd al legiunelor ce sosiașă pedestre.

Ne arată pe „Cleopatra sosind în cântece de fluer și în foșnet de mătasuri stând în luntrea ei lucioasă cu trirema de argint ca o pasere de aur ce ocheșce prada sa.

Vedem pe trista Sabiluna cum își revede în vis trista tinerețe, fiind esilată la Roma. Iată Egiptul și Nilul cu undele grase plumburii rostogolindu-le a lene în arșița flăcării imense care adoarme pe oameni și pe animale. Numai Sfinxul uriaș stă veghe și nu pleacă pleoapele nici odată. Vedem cum se lasă amurgul prin singura frasă că muezziniții au încetat cu cântecul, când orizontul tivit verde face ciucuri de pupur și de aur. — Ne înfățișează pe soldatul egiptean investit cu bronz, cu lame și cu plăci în lustru de mătase semenând unui gigantic crustaceu negru, — vedem munți cari scuț-paseră în vremea caosului sângele pământului increment în lavă după suprema trudă a incendiului antic.

Și așa în chipul acesta ne descrie Orientul întreg, încât o călătorie întreprinsă în urma cetirei versurilor lui Heredia, ne-ar pregăti pentru or și care surprindere, atât de mare este priceperea artistului în reproducerea sintesei obiectelor.

Fie în ansamblu, cât și în particularitățile ide-

lor și conclusiunilor sale, este atâta înțelegere, atâta maestrie, încât prin gradațiune obține rezultate uimitoare. În poesia sa *Moartea vulturului*, criticii se l-a asemănat cu avântul lui Omer și cu lirismul lui Pindar.

Ar trebui să citez mereu fără să mai aleg, căci fiește-care frasă este demnă și înălțătoare, me mărginesc inse la acest mănunchi, adaogând încă următoarea poezie în întregime, încercând a o redă încâtva în traducere :

Rugăciunea mortului.

O călător te-oprește și-ascultă ruga mea!
Pe malul de la Hebru, de-î trece la Cypsele
Să 'ntrebî de moșul Hyllus, să-î spuî că 'n chinuri grele
Iubitu-î fii pierit-a și nu-l va mai vedea.

Deci slujba cea de moarte s'o sevrșească 'ndată;
Am fost ucis, și carnea de lupi a fost mîncată;
Iar umbra-mî rătăcește necontentit, se vaită
În Erebul cel negru, eaci n'am fost resbunat.

Deci pleacă. Dar ia seama de veți când inserează
Vr'o jalnică femeie, pâlită că veghează
La vr'un morman de țernă, pe vr'un deșert mormânt.

Te-apropie streine, de noapte nu te teme,
Nu bănuî nici vraje, — e mumă-mea ce geme
Și umple 'n lacrimi urna pe jghiabul de pământ.

Poesiile lui Heredia avînd subiecte clasice și pitorești, cu toate acestea nu fac parte din literatura care devine populară. El mai mult decît predecesorul seî Leconte de Lislè a evitat descrierea emoțiunilor omenești. Nici odată nu se plînge de soarta sa, nu ne mărturisește secrete și nu-ș dă focul de la inimă. Astfel că din volumul lui lipsește cu totul tot *tubirea* descrisă în toate fazele ei de ceialți poeți, subiect care atrage în mare parte masa publicului cetitor. În condițiunile acestea versurile lui Heredia vor remănea lectura celor aleși, pentru că priceperea volumului seî cere oare-care preparare și educațiune clasică. Cei ce nu cunosc mitologia, istoria și literatura veche, nu-l vor aprecia nici odată.

El nu este modern cu cei moderni și poezia transmisă de Victor Hugo, a devenit la Leconte de Lislè plastică, iară la Heredia curată știință.

Făcînd trăsăturile generale al acestui arbore genealogic am constatat o succesiune de poeți cari s'au perfecționat în arta lor.

În filiațiunea acestor trei poeți mari m'am oprit la cel din urmă, care de și n'are urmaș direct, are o tinerime întreagă de succesori; influința lui se cunoaște pretutindenî, de și nu se poate precisa anumit.

Victor Hugo și Leconte de Lislè sî preparat lutul, Heredia a modelat și a deschis o mare lucrătoare de care se va folosi posteritatea. — Plastica lui Leconte de Lislè trecînd la Heredia a primit distincțiunea prin originalitatea, că cel din urmă a dat subiectelor îngropate de mult, *un suflet* și adevă nu sufletul seî propriu, ci sufletul trecutului, sufletul epocelor stinse.

Iată dar secretul perfecțiunei sale lirice. Iată de ce volumul acesta singuratec al lui Heredia eră menit să provoace o influință foarte mare în mișcarea poeziei noastre contemporane.

Poesiile sale de și fuseseră apreciate în apari-

țiunea lor singuratică prin reviste, au fost salutate cu cel mai mare entuziasm de către poeții cei tineri, cari admirau și studiau aceste versuri cu interes. Cartea a fost premiată de academie și a devenit un conductor și model de muncă pentru talentele tinere.

Heredia deveni simbolul viu al unei arte pe care cu toții o căutați de mult și nu o aflați, de oare-ce poesia în timpul de față a deviat de pe calea adevărată. Publicul cetitor de astăzi în mare parte nu mai are puterea de a se înălța sufletește la *entuziasmul* adevărat, ci cere o *escitațiune a nervilor* prin producțiuni noue, surprinzătoare, ce dau aparență de originalitate. Poeții, prin forțarea de a produce emoțiuni și senzațiuni neașteptate, s'au aruncat pe panta decadentei prin introducerea misticismului, prin care surescitând gândirea peste măsură ajunge la un paroxism de divagare.

Heredia se feriă de această decadentă prin care se parodiază personalitatea sburdalnică a lui Byron, simțul religios al lui Chateaubriand și reveria duioasă din poesia germană.

Poeții noul doriau înse să devie originali, delectându-se de a plăsmui concepțiuni nedesluite. Lucrările lor se pot caracteriza prin o duioșie așa zicând veștedă, prin măhnire desperată, ajungând la o lănceală ce notează și descoperă tot *secul inimii*. Natura descrisă de ei e mohorită, luna pierită și întreaga imagine presintă o tristețe inalterabilă, o melancolie ce escită o descurajare bolnăvicioasă.

Această direcțiune falsă se constată și în starea celorlalte arte. Tot așa s'a întâmplat cu pictura. Peisagiștii, — în mare parte — dorind să-și câștige mereu o notă de originalitate, — ca pretinse talente — au alunecat astfel în zăpăcela colorilor galbene și roșii, cari se aplică cu prisosință de-a dreptul cu pământul fără ca tabloul să aibă un fond de desen. Analog se petrece și cu muzica și cu poesia.

Poetul nu mai clădește lucrările sale pe arhitectura adevăraților maestri din vechime, ale căror opere de și basate pe simplitate resar în măreția lor asemenea ruinelor și templelor eline. — Gloata talentelor, urmărind astfel școala nouă și a asimilat o direcțiune și-a vulgarizat-o; astfel că un adevărat artist are în ziua de astăzi trebuință de o muncă enormă sași de un talent extraordinar pentru ca să poată eși la iveală în caosul *impresionismului* sași *secesionismului*.

Ceea ce pierde înse cu deosebire în aceasta maestrită întrecere de originalitate a gusturilor moderne, este *nobleța* și distincțiunea sentimentelor, fără de care nu se poate produce adevărata *elevațiune sufletească* care produce entuziasmul.

Vitalitatea unei lucrări poetice depinde de o concepțiune adâncă în care se oglindă sufletul omenesc în toate vibrațiunile sale, tratat cu stilul și cu plastica lui Victor Hugo, cu coloritul obținut de Leconte de Lisle și cu știința profundă a lui Heredia, — atunci poleiala superficială a lucrărilor actuale nu s'ar tocă atât de repede, lăsând un fond fără conture.

Acești trei poeți mari de cari am vorbit, s'au trudit să lămurească arta lirică trecând-o prin focul sacru al școalei antice.

Educațiunea clasică este indispensabilă pentru păstrarea ideallismului, singurul factor puternic în artă.

Civilizațiunea popoarelor se poate împărți în patru ere mari și adevărate:

Anticitatea greacă și romană, fiind cea mai favorabilă artelor;

Era mediavală cu feudalismul și cu influința creștinismului.

Monarchismul nobilitar din secolul al XII-lea și democrația industrială, productul științei, în care trăim actual, care este cea mai nefavorabilă artelor, fiind prea reală cu totul tot opusă idealismului; era materialistă în care poeții devin aproape netrebuincioși societății.

Omenirea progresează în goană și fără să ia răsuflare. De o parte dorul de știință împinge pe om la descoperiri și invențiuni noue, de alta parte necesitatea trebuințelor fără număr cari se cer în ziua de astăzi pentru existența traiului nostru, împinge pe om la o muncă uriașă. Și în turburarea aceasta enervantă, în surmenajul acestei vieți rapide, se descoperă baccilele, se fac observări astronomice și meteorologice, se inventează mașini și explozive, balonul cu cârmă și telegrafal fără sirmă; dar omenirea nu este fericită pentru că are trebuință de o rază din soarele slăvit de bătrânul Omer. Această rază se cheamă *frumsețe* și *poesie* și amândouă împreună se numesc *idealism*.

Pentru ca să păstrăm înse idealismul, trebuie să înviăm *entuziasmul* în omenirea covârșită de grijile zilnice. Problema aceasta o poate rezolva numai poetul, căci el are cea mai mare putere de sensibilitate, pricepând să se avânte prin gingășia sentimentelor sale până la *entuziasm*. Entuziasmul l-a posedat înse numai vechii Greci și vechii Romani.

Cei trei poeți mari, despre cari am vorbit astăzi, au avut priceperea să se întoarcă la isvorul acestui entuziasm din anticitate și au plăsmuit operele lor cu idei traînice și clare, fără să aibă trebuință de zăbrănicul vagului și obscurului în care se învăluiesc cu predilecțiune simbolistii de astăzi cu romantismul lor nervos.

Îată de ce operele lui Victor Hugo, Leconte de Lisle și Josè Maria de Heredia vor rămânea nemuritoare.

Maria Baiulescu.

Gugetări.

Vitregă mai mult, ca bună, — de când e, Societatea
Adorează pe aceia ce-î tămăie vanitatea.

*

Femeia e ca o monedă
Pe care-amorul e gravat.
Se șterge pajura cu timpul?
Și cursul ei a încetat.

*

Amiciția și Amorul împreună se iubesc
Ca doi frați ce moștenirea părintească împărtesc!

*

În viață nu sânt numai rose,
Și rosele au spinii...
Mult mai amară-ți fac durerea
Amicii... nu străinii.

N. Rădulescu-Niger.

Care   mai frumoasă ?

Lună ori soare?

Intr'o noapte, odinioară doi prieteni, s'a 'ntemplat, Unul cam in patru ite, altul bine afumat, De la crăsmă să pornească in spre casă la culcat; Dar eșind din crăsmă-afară și spre cer in sus cătând, — „Uit'te luna, zice unul. Cel'alt in se, răspundând, — „Las la dracu-î zice. Uit'te, ȧa-ȧi dă seamă, bre creștine. „Asta-î lună, bre?! E soare! vai de lume, vai de tine!... „Să te treci așă de grabă!... Să te 'mbeȧi! Păcat! Rușinel „Să nu poți măcar cunoașce care-î lună care-î soare! „Te căliși curat de-a bine, mēi frățică, frățioare! — „Taci că-î lună, mēi române! Ce vorbeșci tu n'are-a face. — „Ba-î chiar soare ca toȧi sorii. Te poftesc, me lasă 'n pace. „Luna-î lună, soare-î soare... Și... sfērșeșce, taci din gură, „Căci ești beat. E soare.. Uit'te-l ce ferbinte-î! Ce căldură... „Nici nu simȧi acum pe semne?! Bre, dar groaznic te 'mbētașil „Te-ai cărpit de tot, sērmane! Ești becisnic, pătimaș... „Dar te uită ici la mine cum pășesc de drept! He, he!... „Sunt bărbat odată, zdravān! Dar tu... pace, turtă, clei!... „Dar acesta-î soare, soare... Uit'te-î soare, na! să șci!... „Ce mai zici acum?...

— „Nimica. Zici că treaz ești, bine. Fiil

„Dar eū lună vēd că este; căci o vēd destul de bine. — „Ba eū vēd curat că-î soare, după cum te vēd pe tine. — „Ba-î chiar lună!...

— „Ba-î chiar soare, nici nu poate luna fi...

— „Lună-î...

— „Soare! Ce tot lună? Soare nu mai lehai!.

*

Tot așă zicēd intr'una
Unul soare cel'alt lună,
ȧntēlneșce un om in cale
Și-l poftesc ca să le spună
Dacă-î lună ori e soare.

*

ȧn se omul ascultānd
Și la dēnșil cam zimbīd.
Căci ș-acesta — vorba veche —
Nu dusese la ureche,

— „Me ȧertati, le zice, Uit'te, nu-s p'aci, decāt de-o zi
„Și, me credeȧi, soare... lună... încă nu șciū ce va fi“.

Th. D. Speranța.

Blăstēmul mamei.

Să ve păzască Dzeū, copii, de blăstēmul mamei, că acela e pară de foc, ce mănă ferul, sfărīmă steanuri și sgudue pământul... Așă incepū bunica Savia — povestea de astă dată.

Noi, o droae de băeȧandrii „umblă lela“ o ȧncungjuraserām roatā aședāndu-ne „pup“ la portiȧa ei lāngă un plop ȧmbētrānit de vremuri. Doamne pricepută mai erā bunica și māndru mai șciea toarce firul povestirei, că-ȧi trecea chiar și de foame ascultānd-o!

— Luaȧi seama dragii bunicii, că ce ve spun acum, toate sunt adevērate. Le-am audīt de la mamă-mea — fie ȧertată. — De-o fi minȧit ea, ȧacă și eū minȧesc!

ȧș-că o fost odată o mamă și o avut doi copii; un ficior și o fată. Ficiorul, — cum li-e felul — cāt ce se smulse un pic de putea cu mānile lui să facă

ceva ispravă, se și puse stăpān pe boi, pe plug și pe moșie. Capul lui purtā toate trebile cășil.

Fata, și ea se ridicā mereū. Creșcea māndru și oblu ca floarea de grādină. Cānd ajunse fatā de joc, mās-a-și plānuia s'o mārīte in sat după vre-un ficior cinstit și cu bogăȧie, ca s'o șcie proptă tare la cele bētrāneȧe. Șciea ea bine, că numai fata va mai avea ceva tragere de inimă cātără mama neputinȧoasă, precānd ficiorul dacă se insoarā, se duce pe aci 'n colo. ori că-î aduce in casă vre-o noră, care o va lātrā intr'una și o va mușcă mai altcum ca nopārca — de care vrēnd să scape va trebui să ȧae lumea in cap.

Așă gāndiā biata muere. De geaba, că ficiorul socotia altmintrelea! — El voiā cu ori și ce chip să depārteze pe soru-sa din sat; s'o ȧmpace cu eeva zestre in bani, iar el să rēmānā singur stăpān pe moșia ȧntreagă. Și cum vrū el așă și fu.

ȧndeșert o cerurā ficiori frumoșil de gazde mari din sat; ȧndeșert inima tinerā a fetei ardea de dragul unui volnic ales de mult, Cidva — că așă o chematū — trebui să-și calce pe inimă și să meargā după cel dintēiū strein, care o peȧi. Și se mārītā departe, peste nouē țeri și nonē mārī.

Mamā-sa rēmase cu inima arsā și cu ochiil ȧecaȧi in lacrimi.

Trecū o zi, trecurā doue, și dorul Cidvei tot mai tare o chinuia. Gelea o apēsā mai greū ca o piatrā de moarā. N'avea masā, n'avea somn. Vagabundā pe uliȧi și pe dealuril nespēlatā și cu pērul despletit ca o ciuhā. ȧngenunchiā ziua la amiazā in mijlocul drumului, cu faȧa ȧntoarsā spre soare și cu mānile ȧncrucișate blāstēmā la ficiorul ei, că să nu-l mai rabde sf. soare și să n'āibā leac de odihnā pe pāmēnt, că el cumpenil să se ȧnstrāineze Cidva de la sinul ei.

Oamenil spuneā că ea ar fi smintitā la minte, că vorbeșce prostil și face lucrul tot de-a-ȧntorsu. Copiil fugiaū de ea ca de ciuhā; cei mai mari ȧși făceaū cruce cānd o vedeā.

Ficiorului, la ȧnceput nici că-î pāsā de sdrobierea māricei sale. Mai tārziū simȧi mușcārī, ca de șerpi, la inimă. Pe urmā cădū rupt la pat și in trei zile se sfērși. — L-aū ȧngropat. In loc de jar și tāmāe și flori, mamā-sa ȧi ducea blāstēmuri la mormēnt: „Sā n'ai parte de odihnā in pāmēnt, pānā nu vei aduce pe Cidva acasā!“

Durerea slābiā și ȧmbētrāniā pe biata muere pe zi ce merge. Ajunse să ȧmpleteascā in chici albe. — Istovitā de lung amar cădū și ea la pat. Simȧiea că i se apropie ceasul și poftiā să-și mai vadā odatā pe Cidva ei dragā. Ast gānd n'o lāsā să moarā, ci o chinuia șeptēmāni de-a-rēndu.

Intr'o noapte cu lunā, erā doarā „pe la cina bunā“, bētrāna prinde a face feȧe de spaīmā și a strigā intr'un glas rāgușit pe cineva. Pe semne a avut nālucā.

Se scuturā odatā ca de friguri, spoil se ridicā ȧncet din āșternut, luā țolul de pat in spate și porni aȧā la morminte.

ȧngrozitā, luna peri grabnic sub un nor negru; stelele se ȧntunecārā; se audī un vējeit puternic ȧmpregiur; crucea se rēsturnā ȧnfrāntā... mormēntul se deschise la glasul mamei ȧndurerate și umbra mortului tremurāndā eșil cu groazā și pe aripil de vēnt porni in lumea largā să-și caute sorioara.

In casele Cidvei erā lume multā. Jucaū și se

veselia; eră doar duminică. „Vêlva“ mortului ajungând la fereasta căsii luă formă de om și prinse a cânta așa de mândru și de rugător:

la stai joc
În loc,
Ca Cidva să iasă
Afară din casă!“

Jocul se opri mirat. „Î-auđi Cidvo, par' că te strigă cineva afară!“

Cidva eși în grabă și uimită dete față cu fratele seú, pe care îl cunoșcea bine și la întunec. N'apucă să-i zică o vorbă măcar când se pomeni că ea se mișcă, fuge ca furată de-un vânt puternic. Acuș se vede călare pe un cal sdravên și mai negru ca noaptea; acuș pe coada „drigului“ de la cuptor; acum e pe un țap șchiop, acum merge iar pe jos purtată de umbra frate-seú. Nu șcdea biata nevastă unde merge și ce minune se petrece cu ea.

În curênd drumul lor duce printr'o dumbravă mândră și deasă. Crengile se dau cu grăbire în latură, în vreme ce frunzele fâșeiau. Paserile nopții cu spaímă se trag la cuiburi și de acolo sburând pe urma lor cântă cu nădejde:

„Dir-li-liu-liu,
Duce mort pe viu!“...

Cidva nici nu se nădăia că frate-seú murise, de aceea întrebă mirată:

„Drag frățiuțule
Ce cântă păsările?“

El:

— Las' să cânte soro
Casă-i glasu lor-o!“

În sborul vântului străbătură opt hotare, și intrară în țara lor. Fugiau, fugiau mâncând pământul! — Acum ajunseră la locuri cunoscute... Iacă satul lor!

Cocoșii tocmăi încep „eucurigu“... și Cidva se pomeneșe în casa părintască, în brațele mamei sale slăbite și uscate ca lasca... și frate nicăiri!

Mamă-sa nu-și credea ochilor când își vedu pușorul mult dorit. Simți atunci o suliță la inimă; casa toată s'a învederat într'un minut ca de un fulger și bătrâna își dete sufletul.

Când se făcu ziua albă, vecinii și simțiră că baba o închis ochii și că Cidva venise acasă. Când auđiră pățania ei din puterea nopții, toți ziceau clătind din cap: „Mult o mai blăstemat biata muere; pe semne se prinse blăstêmul, că mortu nu avu odihnă în pământ până nu aduse pe Cidva acasă.“

E. V. Degan.

Omul fericit nu-ș cunoașce nici odată defec-te, din pricină că prietenii i le ascund.

*

Pasiunile sânt vânturile, cari fac să meargă corabia noastră, și rațiunea e cârmaciul care o conduce.

*

Unul din lucrurile cele mai grele ale vieții este de a mângăia.

Simotecan și Cilica.

(Baladă populară.)

Colo jos pe valea mare
Îmi viniă voinic călare,
Tot cântând,
Tot chiuind.

— Cel voinic cine-mi eră?
— Da eră Simotecan,
Om voinic în voinicii
Și pismaș în hađuicii.

Cum viniă
Cum se 'ntelniă,
Cu Cilica hađuicu,
Hađuicu, hăbăucu,
Care noaptea îmi intră
Pe la căsi deli boereșci,
Pe la căsi deli nemișeșci.

Ce găsia
Îmi jefuia,
Ce putea
Cu el ducea,
Ce nu, tot îmi aprindea,
Până ce nu mi se 'ntempliă,

Simotecan de-l află,
La o casă boierească,
La o casă nemișească,
Unde el îmi găzduia
Și cu fata se iubiă.

Cilica cum îl videa,
Piluc pământ îmi tăcea
Și nimica nu-mi zicea;
Dară cel Simotecan

Zisu-i-o

Și spusu-i-o:

— Mă Cilică dragu meu,
Io pe-aici de te găsesc,
Să șcii că te găzdulesc,
Să șcii că te ciufulesc,
Că te prind,
Că te desprind

Și pe cui te întind
Și te pul de arătare
La tîrguri în ziua mare.
Cilica sta

Și tăcea,
Și nimica nu zicea,
Fără 'n el se gândulia,
Cum să mi-l batjocorească,
Și cum să mi-l ciufulească.

Foaie verde de pe soc,
Dacă n'p avut noroc,
Că acel Simotecan
În alt rënd cum îl găsia,
De cui te întindea
Și la lume-l arătă,
Și la lume și la țară
De ciuf și mare ocară.

Iar' Cilica cum scăpă,
Zo asta nu mi-o uită
Și capu și-l tot bătea,
Cum să-l poată ciufuli
El înaintea lumii.

Colo jos în valea mare
Da zo cum mi 'ntelniă,
Voie bună își doriau,
Săbiu lungi afar' scoteau
Și-amendoși se hărțuiau,
Până ce Cilica pică
Că Dzeu așa-mi vrea.

Frunză verde pușmalin,
Cilica eră păgân,
Simotecan bun creștin!

Out. de :

Theodor A. Bogdan
înv. în Bistrița.

SALON

Spre casă.

Un ger de crapă pietrele. Șoseaua pustie se întinde par că în infinit. Cât cuprinzi cu ochiul, zăpadă, zăpadă și iar zăpadă. Ca un punct mic negru se deosebește în toată întinderea asta albă, sumanul cafeniū al lui Gheorghe al Zmarandei; cel mai sărac om din satul Cârleni.

Bietul om de abia își mai târește picioarele-l degerate, încălțate în niște opinci găurite. Sumanul lui numai petece ajunsese subțirel ca o stambă, de mult ce-l purtase, iar căciula lui găurită, nu poate să-l apere de gerul cumplit care domnește.

Și mai e o bucată bună până în sat.

Începe să amurgescă. Gerul se lasă din ce în ce mai aspru. Ți se pare că stă să-ți înghețe suflarea din gură.

Gheorghe al Zmarandei vede bine că nu o să poată ajunge în sat înainte de a înopăta. Și nicăeri nu se vede vre-un loc de adăpost și nici nu se aud zurgălăii vre-unei sanii, căci s'ar rugă să-l ia și pe el.

Merge ce merge și apoi stă locului și ascultă. Știe că de-î vor slăbi un moment puterile și va cădea jos, e pierdut. Moartea prin îngheț saū sfășiat de un lup flământ, e tot ce-l așteaptă.

Își face cruce, îngână un Doamne ajută! și face câțiva pași mai iuți. Apoi mersul i se încetinează iar. Ce moarte Doamne și asta! Să îngheți încetul cu încetul, să simți că o să mori, să te gândești că o singură mișcare făcând, sculându-te și umblând ai putea scăpa și să nu poți urni din loc.

Așa o fi murit bietul Niță Ciobanul, anul trecut, când a fost găsit degerat și țeapăn ca un buștean. Și doar Niță fusese mai aproape de sat.

Nu i-ar părea reu lui Gheorghe să moară. Numai necasuri trăsesse el în viață. Sărăcie, dator vândut la boer, o droaie de copii desculți și nesăturați întotdeauna. Dar uite, tocmai de copilașii lui și de biata lui nevastă i e milă. Muncise și ea și căută întotdeauna să-l îmbărbăteze la nevoi. Ce o să se facă ea acum singură cu copilașii, toți mici? Doar s'o îndură Dumnezeu de ei și o să poată el ajunge acasă. De treci delușorul cela ce se vede colo departe, nu mai e mult până în sat. Numai că se întunecă. S'ar odihni nițel, că prea i s'au îngreuiat picioarele, dar i e frică.

Măre frate, de o trăi el până la vară și o da Dumnezeu un berechet, o să se plătească de datorie, și poate o mai stringe câte ceva pentru iarnă. S'o mai odihni nițel de săracie. Apoi Nică s'a făcut mărișor, s'or mai ajută și eu el...

Ar vrea să șadă numai nițel. Se pune ușor pe vine, că i e frică să se așede deabinele; dar mușchii prea obosiți de umbrel nu-l mai țin. Pe nesimțite ajunge pe zăpadă. Deapănă înainte firul gândurilor.

L-ar da el la școală pe Nică al lui, că e bine

să știe omul carte, dar de! cine să-l mai ajute apoi la muncă? Măriuca e prea mică și de ălalaltă nici vorbă, mărunți ca ulcelele.

Ochii i se închid încetinel. Par că nu mai i e frig. Ba i e chiar cald, bine, cum mai trosnesc vreascurile pe vatră! Uite și pe nevastă-sa, ce veselă e și copiii cum rid și se joacă prin odae... Bine că i-a ajutat Dumnezeu să-l mai vadă.

Vrea să ridice mâna să se închine că l-a învrednicit Cel-de-Sus să se găsească iar între ei, dar mâna-i eră de mult înghețată...

București 1903.

Lia Măgură.

Concert și bal în Cluș.

— La 1 martie n. —

Tinerimea universitară română din Cluș va aranjă în 1 martie n. concert însoțit de dans în sala cea mare a Redutei orașenești.

Patroni protectori sânt dñii dr. Alesandru Mocsonyi de Foen, dr. Iosif Gall, George Pop de Băsești.

Ladies patronesses, doamnele: Victoria dr. Filipan (Năsăud,) Ida dr. Ilea (Cluș,) Rhea Silvia Illyeș (Recea-Cristur,) Letiția dr. Oncu (Arad,) Eugenia dr. Pop (Arad,) Sabina Popescu (Reghinul-săsesc,) Elena dr. Vajda Voevod (Olpret,) Aurelia (in program s'a pus greșit Valeria) Vulcan, Oradea-mare.

Concertul se va da cu grațiosul concurs al dșoarelor și domnilor: Virginia Gall, absolventă a conservatorului din Pesta; Aurelia Gerbert, absolventă a conservatorului din Pesta; dna Victoria Popovici; Ersilia Popovici, absolventă a conservatorului din București; Cornel Popovici și Delia Olariu.

În paușă se va jucă „Călușerul“ și „Bătuta“.

Venitul curat este destinat pentru înființarea unei bibliotecii pe seama tinerilor universitari. Prețul de intrare: de persoană 4 cor., de familie 10 coroane. Oferte marinimoase se primesc cu mulțamită și se vor cuită pe cale ziaristică. (Adresa cassariului Valer Ordace strada Wesselényi Miklós nr. 25.)

Programul detaliat al concertului se va publică la timp în toate ziarele și se va distribui seara la cassă.

Începutul precis la orele 7¹/₂ seara.

N. B. Onoratul public este rugat a se prezentă în interesul propriu la terminul precisat, căci intrarea în decursul concertului nu se va admite.

Președinte de onoare: Vasiliu Ranta Buticescu jude de tablă în pens. Comitetul estern: Treboniu Almășescu inginer, dr. George Anca, Enea S. Andreea, Cornel Antal, Isaia Ardelean, Lucian Balint, candidați de avocați, Vasile Bichigean prof., Alesandru Bohățel, Victor Bolfa, dr. Victor Bontescu, dr. Lucian Borcea, dr. Mihai Brădicean, George Breban candidați de avocați, dr. Tiberiu Bredicean secr. „Albinei“, Victor Bugner, dr. Ioan Câmpean, Simion Căteșian, dr. Remus Chicin, Ioan Chirilă, Aurel Ciato, Cornel Crăciunescu candidați de avocați, dr. Vasile Dan avocat, Candin David, dr. George David, Victor Deletu, Ioan Dobosan candidați de avocați, Leontin Drăgan profesor, dr. George Dubleş cand. de avocat, dr. Alesandru Fodor medic, Eugen Gellner,

Ioan Giurgiu, dr. Emil Hățeșgan candidați de adv., Constantin Ignea rig. med., dr. Ioan Iacob, Toma Ienciu candidați de avocați, dr. Cassiu Maniu adv., dr. Petru Maier, dr. Vicențiu Marcovici, dr. Ioan Margita, dr. Vasile Meșter, dr. Ioan Miclea, Emanoil Mocean, Ioan Moldovan, Alesandru Morariu, Alesandru Muntean candidați de avocați, Valeriu Muste rig. med., dr. Laurențiu Nestor, dr. Aurel Nyilvan, Paul Obădean, Nerva Oncu, Liviu Pandrea candidați de avocați, Eugen Pantea profesor, Ioan Pascu, dr. Rubin Patița candidați de avocați, Constantin Pavel cand. prof., Octavian Pavelea cand. de adv., dr. Simion Păcurar medic, Parteni Petrilă, dr. Iulian Pop, dr. Teodor Pop candidați de avocați, Teodor Pop rig. med., Sigismund Pop, Elie Popescu, dr. Aurel Porea, dr. Nestor Porumb, dr. Victor Poruțiu candidați de avocați, Iuliu Prodan prof., Nicola Proștean cand. de adv., Alesandru Pteancu, dr. Ioan Rațiu profesor, dr. Dionisiu Roman, Dănilă Sabo, Nicola Schiau candidați de avocați, Ștefan Scridon prof., Vasile Sălăgian cand. de adv., dr. Eugen Solomon medic, dr. Augustin Străitar, dr. Ioan de Vajda Voevod, Toma Vasinea, dr. Camil Velican, Ioan Vescan candidați de avocați, dr. Aurel Vlad avocat.

Comitetul arangiator: Romul Secoșianu președinte, Antoniu Bogdan vice-președinte, Valer Ostătea vice-președinte, Mihail Dobreanu secretar, Ioan Hica secretar, Valer Ordace cassar, Ioan Moldovan controlor, Corneliu Circa, Iustin Cl. Iuga, Augustin Rațiu majordomi.

LITERATURĂ.

A treia ediție a Anecdotelor lui Speranția. De cunând a apărut la București volumul prim din ediția a treia a „Anecdotelor Populare“ versificate de dl Th. D. Speranția. Aceste anecdote reflectează spiritul poporului nostru, spirit satiric-glumeț, care își bate joc de slăbiciunile oamenilor din giurul lui. În deosebi jidanii și țiganii sunt țintele celor mai multe pișcături din aceste anecdote. Cetindu-le, simțim un aer de veselie recreatoare, par că am fi la sate în mijlocul poporului; de aceea cu plăcere reproducem una în nr. acesta. Edițiunea librăriei C. Sfetea. Prețul 2 lei.

Premiile Academiei Române. Premiul G. San-Marin, în sumă de 2000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (decis. 6 martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiu asupra monopolurilor în România“. (Decis. 5 martie 1901.) Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1905. — **Premiul Statului Lazăr,** de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Cercetări originale asupra pelagrei în vederea etiologiei și combaterii boalei“. (Decis. 26 martie 1902.) Lucrarea va cuprinde: 1. Isolarea materiilor toxice ale porumbului stricat. 2. Determinarea varietăților porumbului și a gradului de alterațiune, precum și a altor condițiuni în care se dezvoltă acele materii toxice. 3. Stabilirea acțiunii patologice a acelor materii toxice.

4. Stabilirea legăturii între substanțele vătămătoare ale porumbului și pelagră. 5. Stabilirea specificității pelagrei și a substanțelor specifice active contra acestei boale. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1906.

Concurs pentru scrieri de agricultură. Ministerul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor din România dorind să editeze o serie de compendii pentru instrucțiunea lucrătorilor agricoli angajați la ferme și pepiniere, publică concurs pentru cele mai bune lucrări în ramurile agricole și anume: Agricultură; creșterea, înmulțirea, îngrijirea vitelor și lăptăria; creșterea vermilor de mătase și estragerea mătasei; creșterea albinelor și estragerea mierei; cultura viei; fabricațiunea și conservarea vinului; cultura arborilor roditori; cultura zarzavaturilor și a florilor; aritmetica agricolă, în condițiunile următoare: 1. Lucrările se vor întomi urmând în liniamente generale programele analitice publicate în Monitorul Oficial nr. 162 din 23 octombrie 1902. 2. Lucrările trebuie făcute în termen cât se poate de populari potrivit cu priceperea absolvenților cursului prim. 3. Primirea lucrărilor manuscrise pentru acest concurs se inchide la 1 martie 1903. 4. Lucrările manuscrise vor trebui să fie prezentate ministerului, direcțiunea agriculturii, în plic închis cu un motto pentru fiecare în parte. În plic se va indica pentru ce ramuri e prezentat manuscrisul în concurs. În plic separat cu acelaș motto se va indica pe o coală de hârtie, numele, pronumele și adresa autorului. Premiile ce acordă ministerul pentru lucrările de mai sus sunt: pentru agricultură I 300 lei, II 200 lei., pentru creșterea, înmulțirea, îngrijirea vitelor și lăptăria I 250 II 150, pentru creșterea vermilor de mătase și estragerea mătasei I 200 II 100, pentru creșterea albinelor și estragerea mierei I 200 II 100, pentru cultura viei I 250 II 150, pentru fabricațiunea și conservarea vinului I 250 II 150, pentru cultura zarzavaturilor și a florilor I 250 II 100, pentru aritmetica agricolă I 250 II 100. Ministerul acordă pe lângă un premiu și un număr de două sute broșuri. Lucrările premiate rămân proprietatea ministerului.

Ziaristic. Școala și Familia, foaie pedagogică-literară, a reapărut la Brașov; redactor responsabil Ion Darius, cu concursul mai multor profesori, învățători și alți bărbați de școală. Apare de două ori pe lună. — **Femeia și Familia,** noua foaie literară-beletristică, redactată de dnl Silvestru Moldovan și G. I. Prodan la Sibiu, precum aflăm din ziare, a apărut.

TEATRU.

Serată literară-teatrală în Bucium Șasa. Reuniunea femeilor române din Bucium-Șasa a aranjat în 2 februarie n. o serată literară-teatrală. Serata s'a deschis prin o conferență a dluș Candid David: „Despre poezia populară“. Apoi s'a jucat „Idil la țară“ comedie localisată de dna Maria Baulescu. S'a declamat „Rugămintea din urmă“ de Coșbuc. În fine: „Stăpânia pantofului“ bucată comică ocașională. După toate acestea, un dans vesel.

Petrecere declamatorică-teatrală în Turda. Meseriașii români din Turda vor aranja la 22 februarie n. o petrecere declamatorică-teatrală. Se vor declama felurite poezii și se va juca „Un om buclu-

caș" comedie localizată de dna Maria Baulescu. După teatru va fi dans. În pauză Călușerul și Bătuta.

Concert și teatru în Tilișca. Corpul învățătoresc de la școala populară gr. or. din Tilișca va aranja cu elevii școlii în 1/14 februarie concert cu cântări și declamațiuni. Apoi mai multe eleve vor juca „O ședetoare la țară”; iară corpul învățătoresc, dimpreună cu alte persoane, va juca comedia: „O moștenire de la răposata” de D. R. Rosetti.

Serată declamatorică teatrală în Sibiel. La 1 februarie n. s'a dat în școala din Sibiel o serată declamatorică teatrală, aranjată de învățătoarea dsoara Victoria Goga și de învățătorul dl Ioan Dobrota. S'a cântat și declamat; apoi s'a jucat „Cinel-Cinel” de V. Alecsandri. În fine dans.

Teatru românesc în secuime. În comuna Erdő-Sângeorgiū, comitatul Mureș-Turda, s'a dat la 6/19 ianuarie, ziua de Bobotează, o petrecere populară în școala gr. or. S'a cântat mai multe compoziții, apoi s'a jucat „Arvinte și Pepelea” și „Herscu Boccegiul” de Alecsandri. După teatru a urmat dans, cu Călușerul și Bătuta.

MUSICĂ.

Serată musicală română în Budapesta. Societatea de lectură „Petru Maior” a tinerimei române din Budapesta va aranja la 26 februarie n. serată musicală împreună cu dans în sala cea mică din „Hôtel Royal,” începutul la 8 și jumătate seara. Prețul intrării: de persoană 3 cor., de familie 8 cor. Programul seara la cassă. Rescumpărarea билетelor de intrare, precum și ofertele, sunt a se adresa la societatea (IV Molnár. 20, II, 10.) — După cum suntem informați, de și petrecerea nu va avea un caracter mai general, întru cât la serata musicală amintită vor debută numai membri de al societății, totuș comitetul aranjator își dă toată silința, ca să asigure petrecerii ceea ce privește întreg aranjamentul, o reușită dintre cele mai bune.

Reuniunea română de muzică din Sibiliu va da concert duminică în 2/15 februarie a. c. în sala de la „Musikverein” cu următorul program: 1. Doue cântece bisericești vechi pentru cor mixt: a, O cruce de Palăstrina și b, Laudă fiului lui David de Iomeli. 2. Arie din opera „Nunta lui Figaro” pentru o voce de sopran (dna Valeria dr. Beu) de Mozart. 3. Doue coruri mixte: a, Colindă de Tschaiowsky; b, Primăvara de Iensen. 4. Arie din opera „Mignon” pentru o voce de sopran (dsoara Anița Onițiu), de Thomas. 5. Doue cântece slovacăsești pentru cor mixt: a, Nu m'ar stinge dorul și b, Anicică de la moară, de G. Dima. 6. Doue cântece pentru bas (dl Octavian Murășan) cu acompaniament de piano a, Ce te legeni codrule, de Schelleti și b, Doină de H. Kirchner. 7. Amor și natură, pentru terțet (dna Maria Crișan, dsoara Theresa Drechsler și dsoara Delia Olariu) și cor de dame de Tschaiowsky.

Știri musicale din București. Cu primăvara, începe și stagiunea concertelor care, în anul acesta, va prezenta un deosebit interes. Iată cele deja anunțate la Ateneu. 1. Patru concerte de muzică de cameră, organizate de dl Dim. Dinicu, cu concursul violinistului și compozitorului G. Enescu, și al dlor E. Löbel și Gh. Dinicu, concerte cari vor purta de aci înainte numele de concerte „Carmen Sylva”

Prima sedință va fi duminică 9/22 februarie, la 2 p. m. 2. La 8/21 februarie, concertul pianistului Godowsky. 3. Marți 18 februarie, concertul micului violinist Florizel von Reuter. Acest virtuos de 10 ani, care fanatisează acum Viena și este, după afirmațiunea celebrului violinist și profesor Ysaye „copilul cel mai surprinzător, geniul cel mai precoce din lume”, va face de sigur senzație în București. 4. Șase concerte simfonice, conduse de dl Ed. Wachmann și cari anul acesta vor avea o programă cât se poate de interesantă. În adevăr, pe lângă bucățile mai deseversite din anii trecuți, se vor executa pentru prima oară: Anotimpurile, Oratorio de Haydn pentru sol, cor și orchestră, o simfonie de Cesar Franck, compozițiuni nouă de G. Enescu, conduse de autor, etc.

O „horă” nouă. „Deșteptarea” vestește că baletul societății „Junimea” din Cernăuți va avea o senzație musicală, datorită compozitorului dr. Gr. cav. Pantasi, anume o horă națională, al cărei motiv e dragostea de țară. Despre această horă ziarul numit zice: Prin muzică sunt simbolizate în ritm și melodie peripețiile iubirii de țară în nuanțele ei atât de simple, sincere și atrăgătoare. Hora se va executa mai întâi concertando, urmând apoi dansul. Muzica are cu deseversire caracterul melodiei populare, fără să plagieze.

Concert în Daia-română. Inteligența română din Daia-română aranjează la 2/15 februarie concert cu cântări și declamațiuni; apoi va fi dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Alegerea de episcop la Arad. Joi la 30 ianuarie v. (12 februarie n.) s'a ținut la Arad alegerea nouă de episcop gr. or. român. Alegerea, ținută în catedrală, a fost presidată de Pr. Cuvioșia Sa protosincelul dr. Eusebiu Roșca, directorul seminariului Andreian din Sibiliu, ca mandatar al Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Ioan Mețianu. Numărul deputaților sinodali prezenți 59, dintre cari doi, candidații, n'au votat. Candidații au fost: arhimandritul Augustin Hamsea și protosincelul I. I. Pap. Rezultatul votului: Augustin Hamsea a obținut 20 voturi, I. I. Pap 37. Prin urmare, protosincelul I. I. Pap intrunind majoritate, a fost proclamat ca ales episcop.

Dar generos pentru biserică. Parocul Nicolae Suciu din Balomir, tractul Orăștiei, a donat sf. biserici gr. or. din această comună, casa precum și toată averea sa nemișcătoare, în preț de 2000 coroane. Afară de această binefacere a dăruit 2000 coroane — asigurațiune de viață — pentru formarea unei fundațiuni, cu scop de a se ajutură din ea tinerii din comună, cari studiază. Literile fundamentale se vor trimite prea veneratului consistor, ca for su-praveghetor al acestor donațiuni marinimoase.

G E N O U

Hymen. Dl *Samuil Iacob*, absolvent de teologie al dieceșei aradane și ales preot în Josani, la 16 februarie se va cunună cu dsoara *Ana Bulzan*, fiica preotului ort. Vasile Bulzan din Feheteu. — Dl *George Almășan*, ales preot în Mihăleni, Zarand, s'a logodit cu dsoara *Eva Ionuț* din Buelum-Șasa. —

Dl *Constantin Stoichescu* din Teregova și dsoara *Emilia Vuc* se vor cunună duminică în biserica gr. or. română din Bocșa-română. — Dl *Ștefan Cadar* și dsoara *Ana Păunescu* s'au logodit în Lugos. — Dl *Ioan Stefanovici*, ales preot în Cliciova, comitatul Caraș-Severin, s'a cununat cu dsoara *Mărioara Vlad* în Făget la 12 februarie n. — Dl *Petru Herczegh*, absolvent de teologie al diecesei oradane și dsoara *Luisa Bran* s'au cununat la 9 februarie în Ardasat.

Zidirea Casei Naționale în Sibii. Aflăm din „Telegraful Român“ că comitetul Asociațiunii în ședința sa din urmă a luat hotărârea să se facă pregătiri pentru zidirea Casei Naționale. Aceasta se va zidi în strada Morii spre parcul orașenesc, va fi un edificiu cu doue etage. În partere se vor adăposti cancelariile și birourile Asociațiunii, cu biblioteca, cu sala de lectură și cu toate cele trebuincioase pentru o instituțiune culturală. În etagiul I se vor construi 8 camere pentru muzeul etnografic și pentru muzeul istoric, iar în etagiul al II-lea o sală mare festivă, pentru prelegeri publice, întruniri ale diferitelor reuniuni și corporațiuni. Pentru a câștiga cele mai bune planuri, comitetul a decis publicarea concursului — și ca zidirea să se facă mai cu înlesnire și mai eștin, a decretat, ca deodată cu zidirea Casei Naționale să zidească și spre strada Morii un alt edificiu cu 2 etage. Capitalul investit în acest edificiu se va amortisa din chiriiile ce le va aduce casa și va rămânea și un frumos venit pentru scopurile Asociațiunii. Terminul pentru înaintarea schițelor e fixat pe 15 martie. Planurile și preliminarele de spese pot fi până în maiu acceptate în definitiv și lucrările se vor da în anul acesta în întreprindere cu suma aproximativă de 200—220.000 coroane. Pân'

acuma Asociațiunea are spre scopul acesta fondul și 75.000 coroane.

O condamnare ne mai pomenită. În procesele de presă mai noue intentate ziarului „Tribuna“, tribunalul din Cluș a condamnat vineri în 5 februarie n. pe redactorul răspunzător dl George Mohan la un an și trei luni închisoare de stat și la unsprezece mii de coroane pedeapsă în bani, plus spesele de proces. Pedeapsa în bani se va detrage din cauțiunea ziarului. Condamnatul a înșeiințat cerere de nulitate, dar a fost deținut numai decât, din cauza că i s'a mai intentat și alte procese de presă.

Mișcări electorale. Dl *Ioan Clocan*, profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta, a fost ales la Năsënd deputat pentru dietă. — Dl *Ioan Pap*, protonotar al comitatului Bihor, a primit candidatura de deputat al cercului Ceica; alegerea va fi în 24 l. c.

Carneval. *Reuniunea femeilor române din Sibii* va da la 12 l. c. o petrecere cu dans în sala de la „Unicum“. — *Casina română din Beiuș* aranjează sâmbătă la 14 februarie n. petrecere cu dans în sala ospătăriei opidane. — *Tinerimea română din Brașov* va aranja în 1/14 februarie petrecere cu dans în sala cea mare de la „Gewerbeverein“ în favorul Mesei studenților de la gimnasiul român de acolo. — *La Brașov* tinerimea studioasă română de la gimnasiu și de la școala comercială a aranjat joi în 12 februarie n. prima serată dansantă în sala otelului „Orient“ (nr. 1.) — *La Blăș* s-a dat în 12 februarie n. obișnuitul bal filantropic în sala de gimnastică a gimnasiului. — *Femeile române de pe Mureș* aranjează la 9/22 februarie petrecere cu dans în Șovărsin, în ospătaria „Cerbul de aur“.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296b.)

C O N V O C A R E.

Domniî acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invită

la a patra adunare generală ordinară,

care se va ținea în Oradea-mare la 26 februarie 1903 st. n. la 10 ore înainte de miazăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sânt următoarele:

1. Alegerea a trei scrutinători pentru actele de alegeri și a trei membri pentru verificarea proec-sului verbal.
2. Raportul anual al direcțiunei.
3. Raportul comitetului de revisiune despre esaminarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului curat.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1903.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunei, este a se întrebuintă suma amintită în §-ul 61 punctul f.
7. Alegerea a 5 membri în comitetul de revisiune pe 3 ani, conform §-lui 57 din statute.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă reversal la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiile sale, eventual și dovețile de plenipotență.

Actele depuse la locurile designate de direcțiune se vor luă în considerare numai încât reversalul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 16 ianuarie 1903 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 16 ianuarie 1903.

Direcțiunea institutului

Debit		Contul bilanțului				Credit					
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.	Cor.	fil.
68	Cassa în număr			26634	98	1	Capital social			600000	—
49	Giro Co la Banca austro-ungară			727	68	74	Fondul de rezervă			24644	18
61	Cambii de bancă	1261726	42			39	Fondul de rezervă pentru perderi			2400	—
	Descriere	2367	—	1259359	42	58	Depuneri spre fructificare			893475	05
70	Cambii cu acoperire hipot.			296727	—	57	Fondul de pensiune			1793	71
62	Credite hipotecare			206422	—	69	Deposite de cassă			2642	67
55	Credite de cont-curent			40831	02	43	Cambii reescomptate			270778	—
17	Credite pe efecte			9904	—	38	Dividende neridicate			1622	78
19	Credite personale			7729	—	51					
45	Efecte proprii	11839	40			56					
	Descriere	205	—	11634	40	33	Saldul intereselor transitoare			19240	70
47	Imobile			4025	83		Profit net			53555	87
25	Mobilier	4243	93								
	10% descriere	424	39	3819	54						
53											
72	Diverse conturi debitoare			2338	9						
				1870152	96					1870152	96

Debit		Contul profitului și al perderilor				Credit					
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.	Cor.	fil.
54	4% interese la fondul de rezervă			945	18	66	Interese de la cambii de bancă			96426	91
44	Interese de reescompt.			10611	52	71	" " " " cu acoperire hipotecară			24392	92
65	Interese după depuneri			36768	79	67	Interese de la cred. hipot.			17332	30
31	10% dare după interese de depuneri			3676	88	18	" " " " pe efecte			882	—
32	Contribuție			10156	56	63	" " " " person.			640	93
27	Salare			14250	—	16	" " " " de conte.			1700	58
50	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încălțit, telefon etc.)			6097	41	75	Provișiune			721	99
28	Chirie			1360	16	73	Interese de întârziere a acționarilor			551	47
41	Marce de prezență			2464	—	59	Interese după efecte proprii			128	46
48	Descrieri			2996	39	64	Venitul imobilelor			105	20
	Profit net			53555	87						
				142882	76					142882	76

Oradea-mare 31 decembre 1902.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director executiv.

Ioșif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

Ioșif Roman m. p.

Ioșif Vulcan m. p.
președinte.

Nicolau Zigre m. p.
v. președinte.

Moise Nyes m. p.

Ioșif Moldovan m. p. Andrei Horvath m. p. Petru Pântya m. p. Dr. Nicolae Popovici m. p. Antoniu Pailadi m. p.
Subsemnatul comitet am esaminat contul present și l am aflat in deplină regulă și in consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare, 16 ianuarie 1903

Comitetul de revisiune:

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păcala m. p. președinte

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.